

# Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1858

2 ex. (Of.)  
Asociațiunea pentru literatura română și  
cultura poporului român  
Sibiu

Str. Șaguna 8

**Abonamentul:**  
pentru parohii cl. I Lei 7000. — cl. II Lei 5000. —  
cl. III Lei 3000. — Particulari Lei 7000. — Autorități  
și străinătate Lei 15.000. — De sprijin Lei 20.000. —

**Articole și corespondențe**  
se adresează REDACȚIEI Telegraful Român Sibiu  
strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate  
nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

**Preț**  
un cm. 20 Lei pentru odată, dacă se publică  
de mai multe ori se dă rabat corespunzător

**Abonamentele și inserțiunile**  
se adresează ADMINISTRĂȚIEI ziarului Tele-  
graful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

## „Predica pe ogoare“

În îndemnul pe care I. P. S. Patriarh l-a adresat preoțimii de-a sfântui cu vorba și cu pilda poporului să se sârguiască a nu lăsa nici o palmă de pământ arabil nelucrată, a folosit și expresia plastică și sugestivă din fruntea acestor rânduri.

Intr'adevăr se poate predica și pe ogoare, se poate predica și în cursul lucrărilor pe cari le are de îndeplinit poporul. Nu numai în locașul bisericii se poate propovădui cuvântul lui Dumnezeu, ci la multe alte ocazii ale vieții.

Dar mai ales se poate strecura lumina cuvântului bun și de suflet ziditor la ocaziile serioase ale vieții, când sufletul e predispus să privească viața printr-o fereastră care duce mai în adâncul ei. Și asemenea ocazii serioase sunt cele ale muncii, iar dintre felurile muncii, aceea care întreține o adevărată atmosferă sărbătorească și gravă este munca în largul orizont al naturii.

Este greșit să se creadă că munca fizică nu îngăduie celui ce-o prestează nici un fel de meditație în cursul ei. Se poate spune dimpotrivă că regularitatea mișcărilor pe cari le comportă, lasă spiritului puțința de-a se mișca și el destul de slobod în tot felul de gânduri potolite, cari stăruie cu mult mai mult în jurul anumitor taine ale vieții de cum o pot face gândurile nestărnice ale intelectualului, care în viața lui «variata» sare mereu la alte și alte preocupări, fie că e în repaus, fie că are de rezolvat nenumărate hârtii de birou, sau exterioare probleme tehnice.

Oricine a stat câte o zi la sapă în rând cu părinți sau cu frații lui, sau la orice altă muncă agricolă, știe câte probleme de concepție asupra lumii și vieții, nu se pun în vorbe schimbate între cei ce lucrează împreună, fără graba și patima discuțiilor dintre intelectuali.

Iar în drumul spre casă pe înserate gândurile își iau sborul și mai slobod, în atmosfera de taină a amurgului, numai să fie cine să le declanșeze, să le dea direcția care trebuie. Câte pilde, câte întâmplări cu tâlc nu se deapănă în atâtea ocazii ale muncilor agricole, cari în multe răstimpuri sunt mai degrabă popasuri. Seara pe lângă vite, pe drum pe lângă car, în timpul prânzului, între cei mari și între copii, se desfășoară o comuniune spirituală care constituie tot farmecul și toată recreerea vieții de muncă a poporului, care duce mai departe tradițiile și le îmbogățește cu noi creații folclorice, cu interpretări originale ale evenimentelor noi.

Viața spirituală a poporului în aceste pauze ale muncii se desfășoară. În ele își petrece el adevărata viață socială, nu în vizite și nu în adunările artificiale la conferințe.

Cine știe să pătrundă în aceste momente firește ale vieții lui, ca să le alimenteze cu noi puncte de plecare în dezvoltarea discuțiilor și gân-

durilor, a pătruns în măduva existenței poporului.

Deaceia au fost preoții vechi în stare să umple sufletul poporului nostru cu un conținut pe care îl mai găsim și azi în el. Ei au fost nedespărțiți de viața de muncă a poporului, care este laboratorul unde se făuresc nu numai mijloacele de traiu, ci și conținuturile și direcțiile vieții lui spirituale. Și deaceia nu prea reușesc să toarne esență nouă în această viață preoții de azi, pentru că sunt ruși de viața lui de muncă, adică de marea, de largă viață, mulțumindu-se să intervină numai la ocaziile rari de adunare la biserică. Preoții vechi nu predicau în biserică rostind o prelegere încheată, cuprinzând dintr'odată atâtea lucruri câte nu le pot înghiți cei mai mulți. Dar predicau în toate împrejurările firești ale vieții prin sentințe, prin comunicarea de experiențe, prin povestiri cu tâlc din viața Bisericii și a oamenilor. Azi preotul «se plictisește» în sat cât e ziua de mare, în vreme ce poporul e răspândit pe ogoare, săpându-se între el și popor tot mai adâncă distanța.

Trebuie schimbată această orientare. Preotul ar trebui să se asimileze conștiinței lăuntrice a poporului. Între muncă și spirit nu mai poate dura nici o distanță. Acest lucru îl cer și vremurile. Cuvântul dumnezeesc prin rostul preotului trebuie să se infiltreze ca apa în toată viața de muncă a poporului. Iar la orașe se cere același lucru.

D. STĂNILOAE

## Pentru ziariști

Membrii Sindicatului Presei române din Ardeal și Banat sunt rugați să trimită de urgență la secretariatul general următoarele date: o scurtă biografie, însoțită de două fotografii și de un exemplar din lucrările ce le-a tipărit; adresa actuală, data când a fost înscris în Sindicat ca stagiar și data când a fost activat; dacă este membru al Casei de Pensii a Ziariștilor; ziarele la care a activat și activează; dacă a avut de suferit din cauza scrisului în ultimii ani; dacă are carnet de circulație pe c. f. r. și dorește să aibă; care este ultima chitanță de plată a taxei (Nr. și data) și dacă face parte azi din redacția vreunui ziar. Datele acestea trebuie înaintate de către toți membrii Sindicatului, activi sau stagiați, publiciști sau profesioniști, în termen de zece zile dela apariția acestei înștiințări.

Se atrage atenția în mod special membrilor stagiari că sunt obligați să se conformeze întru totul dispozițiilor statutare înaintând din timp secretariatului un amplu curriculum vitae pentru a fi definitivați. Colegii membri activi nu vor putea fi recomandați pentru permise pe c. f. r. până ce nu vor trimite, în mod absolut detaliate și sincer, datele cerute.

Sediul provizoriu al Presei Române din Ardeal și Banat este în București, Boulevardul Pache Protopopescu 30. (Redacția „Voința Transilvaniei”), unde vor fi îndrumate toate cererile și corespondența.

C. Hagea,  
vice-președinte.

E. Boșca-Mălin  
secretar general.

## O unitate indisolubilă

Numeroase sunt argumentele cari dovedesc lumii unitatea indisolubilă care există între neamul românesc și credința lui creștină. Un argument în plus la temelia acestui adevăr este și cartea dlui *Ovidiu Papadima: O viziune românească a lumii*. Studiul de folclor. București, 1941.

Autorul binecunoscut nouă ca un apostol credincios lui Hristos în toată vremea (amintesc numai lucrarea sa substanțială: *Fiul lui Dumnezeu-Fiul omului*), și cercetător iscusit al folclorului românesc, ne dovedește cu prisosință că factorul cel mai activ în formarea sufletului nostru etnic — și deci și al folclorului — a fost Biserica românească, atât cea înaltă prin cărțile Ei, cât și mai ales cea mărunță, preotul umil din fiecare sat. Prezența gândului preotului străduința lui cu atâtea ingeniozități pentru a-și convinge și influența poporeni spre bine, pentru a le converti firesc mentalitatea veche către luminile mai blânde ale creștinismului, — se întrevide clară în tot folclorul nostru (pag. 34).

Domnul O. Papadima, bazându-se pe folclor, reușește pe deplin să demonstreze adevărul că felul în care poporul român vede lumea, este cel organic creștin (p. 12). În concepția poporului nostru lumea aceasta este întru totul faptul stănt al mâinilor lui Dumnezeu. Veghea milostivă a Celui de sus este, fără odihnă, înclinată peste zbuciumul de fiecare clipă a firii.

Firea în folclor nu are suflet, ci numai conștiință. Sufletul e un dar dumnezeesc dat numai omului, — așa cum dogmatizează și Biserica. Firea însă întreagă are în toate lărmălele ei un dinamism spiritual, pe care ai fi ispitit să-l numești tot suflet, dacă nu ți-al da seama că e mai mult un reflex puternic al sufletului omnesc în oglinda luminoasă a conștiinței aproape umane, cu care a fost dăruită firea în viziunea noastră folclorică. Firea nu are inițiative; ea însă răspunde magnific inițiativelor, poruncilor, rugămintilor lui Dumnezeu și ale omului. Firea nu are sentimentele ei, dar în ea sentimentele omului găsesc ecouri puternice.

Creștinească este în folclor concepția Românului despre începutul și sfârșitul vieții omenești, despre moarte, despre soarta trupului și sufletului după moarte. Trupul părăsit de suflet se integrează treptat în conștiința firii, în brațele calde și prietinoase ale firii (pg. 49 sq.). Până când intră preotul în casă spre a începe rugăciunile, trupul înțelege totul ce se petrece în jur, omenește. De atunci însă, după credințele folclorice, el devine surd. Despărțit de uman, el începe să-și desăvârșească integrarea totală în fire. Va trăi viața ei elementară; va ști atât cât poate și ea.

În groapă, în clipele dintr'astfel, bulgării asvârliti îi vor da de știre cine a fost la înmormântare. Iar apoi, vântul îi va anima fluerele dela căpătâi ca ciobanului din „Miorița”, va face să vorbească frunzele celor cinci ulmi deasupra groapei lui Toma Alimoș. Din ce în ce mai stăns vor răsbate, din ce în ce mai adânc va adormi, până când pământul îl va primi cu totul, ștergându-se orice urmă a omeneșului său, așa cum învață Biserica prin cuvintele roșite la groapă: „Pământ ești și în pământ vei merge”...

Lăsând trupul să-și urmeze calea lui neîntoarsă către liniștile eterne ale firii, omul satului nostru își îndreaptă grijile toate către drumul sufletului. Drumul acesta este prezărat cu multe și mari piedici fizice după credința poporului în *vămile văzduhului*.

Dar ca să le treacă, el nu va fi silit să apeleze la materie. Nu va intra în răi încărcat de arme, înfricoșând paznicii cerești cu pasul său greu și cu strălucirea oțelilor, ca războinicii germani cari porneau către Walhalla. Nu se va îngropa cu calul cel mai bun și sulțile cele mai ascuțite, ca voinicii sciți, cari s'au perindat pe locurile noastre odinioară...

Nu, viziunea noastră mistică e și aici o neconținută înălțare a materiei în spirit în sens creștinesc. Omul va învinge toate aceste piedici fizice prin trecutul său moral. În ajutorul lui vor veni — așa cum învață Biserica — faptele lui bune din viața, rugăciunile pe cari le-au înălțat sincer către cer, el și ai lui, vietățile și uneltele pe cari le-a dat odinioară de pomană.

Cu un astfel de sprijin al puterilor duhului numai va izbuti sufletul să treacă toate obstacolele, pentru ca să ajungă la lumea ceaialtă. Colindele populare, și mai ales bocetele ne descriu minunat de amănunțit și de plastic acest drum întunecos și greu pe care trebuie să-l străbată sufletul, eliberat de povara corpului, dar nespuns de trist că a trebuit să părăsească lumea frumoasă a pământului. La jalea sa cheamă *toată firea* să ia parte:

Plângeți și voi codrilor,  
Măndrelor pădurilor,  
Plângeți și voi apelor,  
Dimpreună pietrelor,  
Plângeți dobitoacelor,  
Dimpreună lemnelor,  
Plângeți și voi munților  
Și voi mândre văilor...

Sigur de *solidaritatea lui în destin* cu întreaga fire, sigur de dragostea ei nesfârșită, cari se vădesc atât de elocvent, în toată viziunea noastră folclorică, românul are certitudinea că pornește pe drumul suprem al soartei sale însoțit de durerea duioasă a cosmosului. Îngrozitoare singurătate a morții sufletului e astfel tot atât de calm și de firesc anihilată, ca și aceea a trupului, prin conștiința aceasta neclintită a frățietății de totdeauna a omului cu firea și prin certitudinea calmă că moartea nu e decât un simplu prag din drumul unei vieți nesfârșit mai lungă decât cea pământească.

Despre o concepție prin excelență creștinească și străveche la Români ne vorbește *Sfânta Cruce*, pe care o întâlnim în cugetarea poporului la rezolvirea tuturor problemelor existenței. Nici chiar facerea lumii nu poate fi explicată fără *Cruce* (Papadima: o. c. pg. 15, 137). Creștinătatea gândirii românești o vedește și *candela* care, prin luminița ei mistică, simbolizează lumina vieții alimentată de untul de lemn al faptelor bune (Idem pg. 138), imagine imprumutată din pilda Evangheliei despre zece fecloare.

Profund creștină în spiritul ei este și mitologia noastră, păstrând în acest spirit toată moștenirea armonicei lumi străvechi autohtone, așa cum a fost încorporată ea aici în creștinism. Și peste această lume



de gânduri și imagini moștenită din milenii, creștinismul a asvârlit lumina de sânge a păcatului. Una din pecetile cele mai adânci pe care le-a pus creștinismul cosmologiei vechi, transfigurate de el, a fost acest accent pus pe *păcat*, cu intensități care au lipsit cu totul din cugetarea antică.

Marele izvor de păcat este omul. Iar firea întreagă e silită să poarte tiparul sumbru al păcatului, dat tot pentru izbăvirea omului ca să-l cutremure prin aducerea aminte și pedeapsă neconținută (boală, război, grindină etc.). Însă tot omului îi este dată posibilitatea de a izbăvi firea de această povară, care o chină și sub care oftează, așteptând mântuirea. Cosmosul întreg, cu împletitura lui de solidarități magice li omului aproape, în truda lui de izbăvire.

Calea de izbăvire de păcat este lăraș esențial creștină: — *mărturisirea*. Mărturisirea înseamnă nu numai eliberare ci și înfrângere a păcatului, câințe pentru că a izbutit odată să fie atât de tare. Prin mărturisire astfel, sufletul și chiar trupul nu capătă numai întărirea vremelnică rezultată din asvârlirea unei apăsări descompunătoare, — ci și cea trănică, izvorâtă din părerii de rău și din dorința cutremurată de a nu mai cădea iarăși pradă îngrozitoarei ademeniri eterne a păcatului.

În studiul său bine documentat dl O. Papadima combate concepția greșită, că folclorul ar fi un conglomerat de fărâmituri de primitivitate, că folclorul ar fi tot ce haotic a mai persistat din sufletul, din viața omului pretorice, aproape de caverne: superstiții, magii, animism, eresuri; și ne dovedește că viziunea folclorică a lumii nu e numai o imagine, grandioasă și amănunțită în același timp, a întregii vieți cosmice, ci totodată e și o ordine desăvârșită a vieții pământești. *Lumea e o imensă armonie de ordini și ierarhii*, în care până și lupii își au locul lor de datorie și ascultare (pg. 4).

Viziunea folclorică nu e numai un fel de a gândi al țăranului nostru, ci și un fel de a trăi. Ea nu se organizează în adevăruri abstracte, ci în chipuri din viață și pentru viață. De aceea e o ordine etică în adâncul ei și estetică în expresiile sale. Poate fi astfel fiindcă nu e numai o ordine etică de viață, ci în același timp și o ordine creștină, adică puternic orientată spre transcendent.

*Dar creștinismul nostru e ortodoxie și ortodoxia sa e românească*. În credință nu va căuta de loc să-l despartă pe om de trupul lui, de viață, de pământ. Perspectivele sale sunt totdeauna cosmice și totuși neconținut umane. Omul consideră de o potrivă de a lui Dumnezeu lumea pământului, ca și cea cerească. Prin

folclor, omul satului ajunge un adânc simțitor al transcendentului, un credincios, și un desăvârșit cunoscător al lumii sale reale. Prin știința modernă orășanul adevseori ajunge un ateu în neliniștile sale intelectuale, un chinuit în singurătățile sale sufletești, și un incapabil în raporturile sale cu natura și cu viața.

Cele trei mari idei pe care se așează viziunea românească a lumii, sunt profund creștine precum rezultă din lucrarea dlui O. Papadima (p. 53), și anume: conștiința armoniei perfecte în care Dumnezeu a îmbinat toate așezările firii; conștiința muncii, nu ca efort de schimbare a pământului, cum e tehnica modernă, ci ca împlinire a legilor naturii; și ideea de milostenie pentru a reda lumii ce prinossește omului, ceva deci iarăși cu totul opus îndârjitei adunări de avuții ce caracterizează vremea de azi.

Viziunea creștină a lumii la Români — zice dl Papadima — s'a contopit în cea folclorică — în atâta măsură, câtă i-a îngăduit-o înălțimea spirituală a *etnicului* care o purta prin veacuri. În folclorul nostru românesc această contopire a fost extrem de adâncă — ducând la una din cele mai frumoase înfloriri spirituale. Aceasta datorită caracterului de limpede organicitate a ortodoxiei (p. 221).

Cartea dlui O. Papadima este de o actualitate nebănuită, pentru că ea stă în slujba unui adevăr de importanță covârșitoare și pentru zilele mari pe care le trăim ceea ce confirmă și mărturisirea cu ecou adânc în sufletul masselor românești făcută recent de dl președinte al Consiliului de miniștri Dr. Petre Groza, care a zis: *Religia mea strămoșească, la fel ca și sentimentul meu față de națiunea al cărei fiu sunt, fac parte din patrimoniul meu sufleteș, de aceea nu renunț la ele*.

Studiul dlui O. Papadima întărește convingerea, care s'a dovedit rodnică în tot trecutul nostru că credința creștină este prezentă în mod indelibil în toate formele vieții noastre etnice. Această credință a fost și va fi în veci principiu nostru de viață corespunzător cerințelor sufletului românesc, iar duhul acestei credințe este aerul necesar acestui neam. Fără stricăciune nu se poate despărți România de credința sa religioasă. *Român și creștin alcătuiesc o unitate indisolubilă*.

N. Terchilă

## Comunicare

Comenzile pentru Cărțile de rugăciuni alcătuite de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, cari ne sosesc din toate părțile vor fi executate cu oarecare întârziere din cauza lucrurilor de compactare. Ele vor fi însă satisfăcute în ordinea sosirii pe măsura în care și noi primim lucrările dela compactor.

Consiliul Arhiepiscopesc

# Vizitele în familie ca mijloc de pastorație

Munca ce trebuie să săvârșească un preot în parohie, are de scop: mântuirea sufletelor a credincioșilor, dați lui spre păstorie.

Privită în lumina Sfintei Scripturi aceasta este una din cele mai însemnate îndatoriri ale preotului: el trebuie să se facă tuturor toate, după cum zice Sf. ap. Pavel — ca pe toți să-i câștige.

Sufletul omului valorează mai mult de cât lumea întreagă, ne învață, Mântuitorul.

Pentru un preot nu-i desăvârșit să-și facă datoria la Biserică, să liturghisască și să predice. Se simte astăzi mai mult ca ori când necesitatea vizitelor pastorale în familiile credincioșilor.

Familia care este celula cea mai însemnată din organismul social, și al cărei rol este atât de însemnat, nu trebuie să scape de sub ochiul ager al păstorului sufletesc. Mai ales astăzi, când familia creștină e asaltată de tot felul de dușmani, cari vor să o distrugă, preotul are datorie de a coborî în casele credincioșilor săi. Avem exemplu viu al Mântuitorului care a intrat în casele multor farisei, vameși și păcătoși pentru a-i câștiga, pentru a le da iertare de păcate. Apostolii și urmașii acestora au urmat același drum.

Pentru ca familia creștină ortodoxă să fie ferită de influențele nefaste, și pentru a-și putea menține vigoarea necesară, e necesar ca preotul să pătrundă în casele atât ale celor credincioși cât și ale celor necredincioși.

Vizitele pe care un preot le poate face în familii, sânt de două feluri și anume: 1. Vizite făcute în legătură cu săvârșirea unei ierurghii în casa credinciosului sau vreunei taine, când de cele mai multe ori preotul este chemat de credincioși — 2. Vizite făcute intenționat de preot, fără a fi chemat de credincioși.

Să stăruim puțin asupra acestor vizite.

Preotul e chemat să oficiereze slujirea apei în casele credincioșilor, sau taina sf. Maslu pentru vreun bolnav, sau ca acest bolnav să fie mărturisit sau cuminecat, sau să citească alte rugăciuni sau motive în casele credincioșilor. Acest lucru înseamnă că flacăra credinței n'a pierit dintre credincioși, și preotul n'are decât să se bucure, întrucât are o deosebită ocazie de a vesti credincioșilor pe Iisus cel răstignit și înviat pentru noi și mântuirea noastră.

La aceste ocazii sufletul credinciosului e mai deschis ca ori când și e gata de a primi o lavătură sau un indemn.

După terminarea rugăciunilor preotul trebuie să intre în vorbă cu credinciosul său și să aducă vorba despre patima care li stă în față. În scurte cuvinte îi va arăta că toată viața noastră depinde de Dumnezeu, fără El nu putem face nimic.

Noi ca preoți în satele noastre cunoaștem de cele mai multe ori cum sânt familiile din punct de vedere religios moral, și astfel succesul nostru din punct de vedere pastoral poate să fie mai mare.

Noi am putea fi chemați la asemenea slujbe în familiile numai dintr-o obișnuință a credinciosului, fără a avea o convingere religioasă; — în asemenea ocazii vom căuta să dezvoltăm în el interesul pentru cele religioase, să-l îndemnăm la lectura Sf. Scripturi, a Vieților Sfinților să-i, punem în mână o carte sau un ziar religios. Să ne interesăm de izvorul de unde se adapă pentru cunoaște cauza, și apoi putem și ce hrană li trebuie.

Alară de aceste vizite, făcute de preot cu ocazia oficiării anumitor sfinte slujbe pela casele credincioșilor, mai sânt vizitele pornite din inițiativă particulară a preotului care într-adevăr își cunoaște chemarea de păstor sufletesc.

Preotul trebuie să caute oia cea rătăcită, să lase pe cele nouăzeci și nouă și să caute pe cea care a părăsit staulul. Câte n'a suferit Iisus Hristos ca să ne mântuiască pe noi, — cu atât mai mult trebuie să alergăm noi pentru a mântui sufletele din valurile tulburii ale lumii.

Acest drum, presărat cu mulți spini, preotul trebuie să-l străbată cu tot devotamentul și eroismul cerut de aceste timpuri apocaliptice. Cu oricâtă răceală ar fi primit un preot, totuși el poate sparge sloiul de gheață care s'a interpus între credincios și biserică, sau între credincios și preot. Mai târziu sau mai curând se va vedea rezultatul bun al vizitei sale și dacă nu pentru toți membrii familiei, cel puțin pentru o parte din ei. Își vor da seama că există un motiv puternic care a determinat pe preot să-i cerceteze pentru binele lor sufletesc. Aceste reflexiuni ale credincioșilor duc totdeauna la bun rezultat și timpul petrecut în casa lor nu e nici odată pierdut.

Prin aceste vizite preotul poate

## FOIȘOARA

CAPITOLUL III

### Colaborarea laicilor în lupta antisectară

#### §. 8. Necesitatea misionarismului laic în lupta antisectară

[17]

de Preot Dr. Corneliu Sârbu

Înainte de a arăta în ce poate consta colaborarea laicilor în lupta antisectară, trebuie să zăbovim mai întâi asupra răspunsului la întrebarea: E necesară sau nu, această colaborare? Căci dacă această colaborare nu-i necesară, atunci n'are rost s'arătăm în ce-ar putea să consistă. Ori tocmai elucidarea acestei probleme, va arunca puternice raze de lumină nu numai asupra importanței acestei colaborări ci — într-o anumită măsură — și chiar cu privire la natura ei. De fapt, cum necesitatea misionarismului laic antisectar rezulă din însăși realitatea vieții bisericești, e evident că discutând împrejurările care fac necesară colaborarea laicilor la lupta antisectară, atingem eo ipso realitatea, pentru a cărei redresare trebuie să dea concurs laicilor.

Dar înainte de a prezenta realitatea care pledează pentru colaborarea mirenilor la lupta antisectară, trebuie s'arătăm care e temeiul de ordin teoretic-doctrinal al acestei colaborări. Acest temeliu rădare organic din principiul autentic ortodox, că *Biserica e datoare să-și creieze mijloace și metode de lucru potrivite cu împrejurările și mai ales cu necesitățile vremilor respective*.<sup>1</sup> Evident,

aceste mijloace și metode trebuie să se acorde desăvârșit cu duhul autentic al Bisericii creștine. Pentru că numai atari mijloace dinamizează și promovează pulsul vieții bisericești și progresul acesteia. Crearea de elemente noi în organismul vieții bisericești, nu contrazice deloc spiritului Bisericii adevărate. Deoarece formele vieții bisericești nu sânt dogme neschimbabile și nici legi fixe. Dimpotrivă, ele trebuie să se schimbe după nevoile proprii ale organismului vieții bisericești. Așa încât, aspecte și proporții noi ale vieții bisericești, impun funcțiunea unor elemente noi, ca instrumente adecvate situației respective. Dacă Biserica nu-i în stare să-și creieze și să pună în funcțiune atari elemente, înseamnă că-i lipsită de vitalitatea necesară și că nu poate ține pas cu cerințele vremii.<sup>2</sup> Prin urmare, dezvoltarea așezămintelor bisericești trebuie să se facă pe măsura trebuințelor vieții bisericești. „Căci marea datorie a bisericii noastre este de a-și ridica silințele la înălțimea vremurilor și de a-și coborî iubirea lucrativă în mijlocul multelor trebuințe actuale”.<sup>3</sup>

Fiind și el un element al organismului vieții bisericești sau un așezământ bisericesc, rezulă că și cu privire la misionarismul laic se impune același principiu. Așa încât, dacă noile condițiuni și împrejurări ale vieții bisericești au dus în pastorala modernă, la stabilirea definitivă a principiului activității intense a misionarismului laic,<sup>4</sup> atunci același principiu trebuie transpus și în domeniul metodologiei luptei antisectare. Pentru că oriunde puterile preoților nu-s suficiente pentru rezolvirea unor probleme însemnate din domeniul vieții bisericești, acolo trebuie să

intervină concursul pozitiv al mirenilor.<sup>1</sup> Această cu atât mai mult, cu cât trebuie să desăvârșim și să înnoim și metodele și mijloacele de luptă antisectară, ceea ce putem face și prin largirea cadrului de colaborare a mirenilor la progresul vieții bisericești, în cazul nostru: prin extinderea colaborării misionarismului laic și asupra domeniului luptei antisectare.

Necesitatea colaborării laicilor în lupta antisectară, se reliefează pregnant la lumina imperativului categoric al convertirii sectarilor și a clarvizionii integrale a complexității acestei acțiuni sau întreprinderi.

Necesitatea acută și folosul nebănuit de mare al convertirii sectelor și — odată cu acestea — imperativul categoric al împlinirii acestui imperativ de ordin bisericesc și politic-național, sânt așa de evidente, încât nu-i nevoie să stăruim prea mult asupra acestei chestiuni. E drept, că sântem în război și că datoria supremă este să răspundem la necesitățile acestuia. Dar aceasta nu înseamnă nicidecum, că Biserica trebuie să abdice dela împlinirea îndatoririlor ei în viața neamului. Căci optimismul viguros al credinței adevărate și dinamice depășește depresiunea de desnădejde a greutăților de război și se aruncă eroic în încordarea necesară redresării răului și pregătirea pentru reluarea cursului normal al vieții obștești. Trăim vremuri de cumpănită încercare, în care toate energiile neamului trebuiesc coordonate spre o singură țintă: salvarea neamului și îndrăvenirea lui pentru dezvoltarea ce va urma după război. Ori, acest lucru nu se poate face fără stăpînire a sectarismului sau — cel puțin — reducerea lui la minimum de acțiune printre fiii neamului.

În fața problemelor vitale pe care le include în sine salvarea din situația de război și redresarea pentru viitor, neamul nostru trebuie să fie cât mai unitar și mai în-

<sup>1</sup> Cf. Cădea: Apostolatul laic, p. 132 sq.

<sup>2</sup> I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan Nicolae Dr.: Cuvântări rosite cu ocazia alegerii, sfințirii și investiturii, p. 14.

<sup>3</sup> Cf. Pruner-Seitz: Pastoraltheologie, Paderborn, 1923—28, II B., p. 41. Citat la Cădea: O. c. p. 112.

<sup>4</sup> Cf. Mater Karl. Dorfselsorge, Freiburg i. Br., 1937, p. 202.

<sup>1</sup> Cf. I. P. S. Sa Bălan Nicolae Dr.: Evanghelia și Democrația, Ortodoxia și Neamul, Biserica și Statul, Sibiu 1923, p. 38.



cunoaște cu deamănuntul toată viața sufletească a credincioșilor. Va putea cunoaște patimile care sapă în familie, relele care bântuie ș. a.

Se pune întrebarea când să se facă aceste vizite în familie. Preotul trebuie să aleagă timpul cel mai potrivit, ca credincioșii să nu fie împedecați de la îndelungările lor. Pentru parohiile noastre cred că timpul cel mai potrivit e iarna, când plugarii au mai mult timp liber și sunt dispuși să stea de vorbă, precum în Duminică și sărbători. Preotul în aceste vizite nu trebuie să facă abuz de buna înțelegere și răbdare a credinciosului, deci trebuie să-și măsoare timpul. Mai bine să fim doriți, decât să devenim o greutate pentru casa respectivă.

Altă ocazie, pentru pătrunderea preotului în casele credincioșilor săi, e vizitarea tinerilor pe care i-a cununat. În asemenea vizite preotul poate să intre în vorbă cu acești tineri sau cu părinții acestora, arătând motivul care l-a îndemnat să-i cerceteze: dorința de a vedea cum trăiesc, — și prin discuții bine îndrumate preotul poate să-și atingă scopul urmărit.

Ce putem discuta în aceste vizite în familie? Toată preocuparea noastră trebuie să fie îndreptată spre îmbunătățirea vieții morale, religioase a credincioșilor noștri. Totul trebuie purificat și redată familiei sănătatea ei sufletească pentru atingerea mântuirii, și sănătatea ei trupească pentru împlinirea menirii ei în viață pământească.

Până aici am arătat numai partea negativă pe care trebuie să o îndeplinească preotul în familie combatând răul. Pe lângă aceasta, preotul în asemenea vizite trebuie să facă și o lucrare pozitivă. După ce dă îndemnurile potrivite de a ocoli răul, să-l înlocuiască cu o carte bună, potrivită cu starea lui sufletească sau cu patima care îl stăpânește.

Preotul să cunoască cât mai multă literatură religioasă pentru popor și să facă posibilă pătrunderea acestor cărți în familiile păstorite de el. În asemenea vizite preotul poate câștiga familia pentru abonarea unei gazete sau reviste religioase.

În asemenea vizite preotul nu va primi nimic din casele lor.

Văzând ce mare folos aduc vizitele preotului în casele credincioșilor lui, nu trebuie să neglijăm această metodă de pastorație din zilele noastre. Trebuie să alergăm să ne facem pe deplin datorii de păstori sufletești, dacă dorim să avem răspuns bun la înfocșatul județ al lui Dumnezeu. Să ne facem deplin datorii de păstori sufletești, ca să nu ni se potrivească și nouă cuvintele

următoare ale Sfintei Scripturi: „Vai de păstorii lui Israel cari se pasc pe ei înșiși. Nu trebuie păstorii să pască turma? Voi mâncați grăsimi, vă îmbrăcați cu lână, tăiați ce e gras, dar nu pașteți oile. Nu înțăriți pe cele slabe, nu vindecați pe cea bolnavă, nu legați pe cea rănită; n'aduceți înapoi pe cea rătăcită, nu căutați pe cea pierdută, ci le stăpâniți cu asuprire. Asfel ele s'au risipit pentru că n'aveau păstor; au ajuns pradă tuturor fiarelor câmpului și s'au risipit. Turma mea rătăcește pe toți munții și pe toate dealurile înalte; oile mele sunt risipite pe toată fața țării și nimeni nu îngrijește de ele nici nu le caută. De aceea, păstorilor, ascultați Cuvântul Domnului; Pe viața Mea, zice Domnul Dumnezeu, pentru că oile mele au ajuns de jaf și sânt pradă tuturor fiarelor câmpului, din lipsă de păstor, pentru că păstorii Mei n'au nici o grijă de oile Mele ci se pășteau numai pe ei înșiși și nu pășteau oile Mele, de aceea, păstorilor, ascultați Cuvântul Domnului.

Așa vorbește Domnul Dumnezeu [Ezechiel 34, 2—10].

Să luăm aminte acest glas al Domnului.\*

Părintele Nichita

\* De recomandat preoștilor noastre citirea, cu luare aminte, a prețioasei cărți, apărute de curând: Hristos și Mântuirea sufletească a orăsenilor, de Păr. Dr. S. Căndea, — carte utilizată și în articolul de față — Red.

## În fața parlamentului

Președintele Roosevelt, înapoiat din Crimeea, a făcut un expozeu, în fața corporilor legiuitoare, despre ceea ce s'a făcut la conferința istorică de la Italia.

Intrevederea Marilor Puteri, declară președintele Roosevelt, a avut două scopuri: înfrângerea definitivă a Germaniei, cât mai repede și cu pierderi cât mai puține, și străduința pentru așezarea unei lumi mai bune decât cea de astăzi.

Președintele, amintind de „capitularea necondiționată”, arată că această formulă nu însemnează nici peirea, nici sclăvia poporului german; însemnează însă că Marile Puteri sânt decise a lua sub controlul lor teritoriul Germaniei pentru stăpînirea nazismului german. Germania va fi obligată la despăgubiri drepte, în natură, iar criminalii de războiu vor fi pedepsiți.

Pacea, a declarat președintele Roosevelt, trebuie clădită pe convingerea și pe voința comună a tuturor. Ea trebuie să fie și va fi așezată pe temeiul principiilor Cartei Atlantice, care lasă tuturor popoarelor libertatea de a dispune singure de soarta lor.

chegat sufletește. Dar una din forțele care distrug — atât sub raport bisericesc cât și sub raport politic-național — unitatea neamului nostru, este tocmai sectarismul.

La adăpostul unei largi libertăți de manifestare spirituală pe care nu înțeleg s'o folosească în spre binele Bisericii și al neamului, sectele lucrează astăzi cu înlesnirea pe care le-o oferă împrejurările de războiu, atât de favorabile răspândirii lor. În consecință, ele sunt o realitate care trebuie să fie luată serios în considerare, când se pune problema salvării neamului și a redresării lui în vederea desvolării de după războiu. Așa încât, chestiunea convertirii seclare sau reducerii la minimum a forței lor de expansiune, capătă aspectul unei necesități vitale și acute pentru neamul nostru.

Dacă forța politică a Statului — care are dreptul să se folosească și de mijloace de constrângere fizică în măsura în care acestea îi subminează existența — este cu totul absorbită în împlinirea îndatoririlor legate de situația de războiu, atunci rămâne îndeosebi Bisericii chemarea și îndatorirea de a lucra intens pentru stăpînirea sectarismului. În fața acestui imperativ, ea trebuie să-și înnoiască metodele și mijloacele de acțiune și să-și sporească forțele de lucru.

Aceasta cu atât mai vărios, cu cât convertirea sectarilor și menținerea lor în albia Bisericii ortodoxe, este o acțiune atât de complexă și atât de întinsă, încât nici cel mai destoinic și mai conștiincios păstor de suflete n'o poate înfăptui singur. Această acțiune se ramifică pe următoarele trei direcțiuni: a) prevenirea ivirii sectarismului, b) identificarea mișcării sectarismului și convertirea ei la fagașul Bisericii adevărate și c) menținerea sectarilor odată convertiți, în sânul comunității bisericești legitime prin strădania de a satisface toate trebuințele lor religioase. În toate

aceste direcțiuni ale luptei antisectare, mireni pot desfășura o largă activitate de sprijinire a lucrării păstorului de suflete. Tocmai prin concursul laicilor se poate realiza în acest domeniu de activitate, o rațională distribuire a muncii și o reală îmbunătățire a calității și eficacității ei.

Dar prezența laicilor în lupta antisectară o reclamă imperios nu numai dificultățile legate de această acțiune, ci și următoarele considerente:

Întinderea parohiilor mai ales la orașe, este așa de mare, încât satisfacerea nevoilor de ordin pastoral — mai ales cu privire la necredincioși și la sectari — depășește puterile unui singur om. Căci continua fluctuație a enoriașilor face ca preotul să aibă totdeauna în enoria lui, un număr foarte mare de oameni pe care nu-i cunoaște deloc sau prea puțin. Cu atât mai greu de cunoscut sunt sectarii, cari au destoinicia de a-și camufla foarte dibaciu activitatea. De prisos să mai subliniem apoi faptul că tocmai această prea mare întindere a parohiilor, face imposibilă convertirea sectarilor de către un singur om.

Pe de altă parte, preotul este atât de multiplu angajat în atâtea îndatoriri — pe care le aduc la ordinea zilei împrejurările de războiu — încât nu se poate ocupa singur de problema convertirii sectarilor. Această multiplă absoliere a activității preotului pe terenuri complexe, se menține chiar și în timp de pace și e determinată de situația poporului pe care îl păstorește.

Pe de altă parte, necesitatea colaborării mirenilor în lupta antisectară o determină și un considerent de ordin metodologic-tehnic. Prin înșăși firea și strategia lor, sectarii sunt refractari față de preot și foarte greu accesibili acestuia. Antipatia, ura sau neîncrederea față de preot, îi face pe sectari să-l suspicioneze pe preot că ar acționa împotriva lor, numai din

## Ziarul pastoral

„Foaia Diecezană” (nr. 9 a. c.) dela Caransebeș ne informează că astă vară P. Sf. Episcop Veniamin Nistor a îndemnat preoșimea în subordine să poarte Ziarul pastoral.

Parohii din Arhiepiscopia noastră cunosc această binecuvântată deprindere și unii o practică în chip exemplar. I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, cu ani înaintea, a dat îndrumările trebuincioase în acest scop. Înaltul ierarh a pornit dela necesitatea imperioasă a unui auto-control serios și onest pe care fiecare paroh trebuie să și-l facă. Ostenele lui în parohie se cheltuiesc pe atâtea tărâmurii și în atâtea locuri câte sectoare are viața de obște a satului sau a cartierului orășenesc în care păstorește. Vechen erezie care limita activitatea pastorală la exercitarea funcțiilor cultice duminicale și la purtarea agendelor administrative ale oficiului parohial, trebuie să dispară. Preotul e solicitat să participe activ și statornic la desfășurarea vieții plenare a obștei parohiale. Pastorația de obște merge, mână-n mână cu pastorația individuală.

Când nu-i ocupat la altar, catehizează copiii de școală, prezidează Comitetul școlar, animează Casa culturală, participă la ședințele sfatului sătesc, ș. a., neuitând să-și rupă răgazul trebuincios pentru studiu și meditație, pregătirea predicilor și a conferințelor, cercetarea credincioșilor, etc. etc. Într'un cuvânt, îndatoririle lui sânt atât de numeroase și felurite încât, pentru ca să le poată face față cu succes, întocmirea unui program pastoral se impune.

Ziarul pastoral este mărturia împlinirii zeloză a acestui program. Pentru izbânda lui Hristos în lume, preotul trebuie să facă zilnic câte ceva. Fieile rămase albe, adică zilele în cari n'a avut ce nota în acest ziar, îi vor scormoni probleme de conștiință în legătură cu îndeplinirea sânguinoasă a misiunii sale, făcându-l să-și sporească străduințele în viitor.

Și-apoi, cât folos vor culege din experiențele sale urmașii întru păstorie! Combinate cu ale altora, ele vor rezența imaginea exactă a Pastorației ortodoxe aplicate.

Unii preoți au văzut în obligația de-a purta Ziarul pastoral un fel de pedeapsă.

Părintele Dimitrie Bldaru, al cărui frumos-articol din „Foaia Diecezană” ne-a prilejuit aceste reflexii, arată lămurit că Ziarul pastoral numai „pedeapsă” nu e. Și ca dânsul, din norocire, mai sunt mulți... (+)

## Răspândiți cu drag

### Telegraful Român

Organul lui Șaguna din 1853

## VITRINA CĂRȚII

### Reînvie trecutul

Cetitorul doritor de a pătrunde mai adânc tainele dela temelile vieții de stat cu privire la trecutul Transilvaniei, va găsi o excelentă călăuză în cercetările din studiul recent apărut al profesorului I. Lupas sub titlul: Fazele istorice în evoluțiunea constituțională a Transilvaniei, extras din Anuarul Institutului de istorie națională Cluj-Sibiu, vol. X. Tip. „Cartea Românească din Cluj”. Sibiu, 1944. Pg. 54. Lei 200.

1 Faza întâi, prenatală a Statului transilvan constituie un fel de preistorie cu știri „culese din rezultatele cercetărilor istorice, filologice și arheologice, relative la soarta Daciei până spre jumătatea a doua a veacului al IX-lea”.

2, După faza prenatală urmează, — în veacurile IX—XVI, — faza ducatelor și a Voivodatului transilvan.

3. A treia fază este a Principatului și a Marelui Principat Transilvan, cu subdiviziile:

a. Transilvania sub suzeranitate otomană, veacul XVI—XVII și

b. Transilvania sub supremație austriacă, veacul XVIII—XIX.

Interesant de reținut este faptul că Transilvania s'a dezvoltat, sub ocrotirea Sultanului din Constantinopol, în mai largă libertate decât sub „protecțiunea” habsburgilor, care la 1867, prin dualismul austro-ungar, a „sacrificat însăși existența Statului transilvan”, ajuns sub apăsarea coroanei ungare.

Se crede însă, cu drept cuvânt, că „fără ajutor habsburgic, maghiarismul prin propria sa forță nu ar fi fost nici odată în stare să desființeze Statul transilvan” [pag. 50].

Transacțiunea dualistă austro-ungară, al cărei ctitor era însuși monarhul Francisc Iosif I, a devenit în scurtă vreme, — după exprimarea unui istoric austriac — o adevărată nenorocire a Monarhiei habsburgice [pag. 51].

Toate cele 3 faze, ale evoluției constituționale ardelenice, sânt amănunțit tratate, cu numeroase și juste observații, sub raport politic, religios, cultural și economic.

În faza prenatală, specialiștii încearcă a reconstitui un aspect al vieții în regiunea carpatică, numită mai târziu Transilvania, cu cei mai vechi locuitori ai săi de seminență tracică, numiți de scriitorii antichității greco-romane Geți sau Daci, cari au stăpânit regiunea aceea atât ca păstori de turme, cât și ca agricultori, și au resistat tuturor invaziilor de sciți, celți, perși ș. a.

Colonizarea romană a Daciei Tra-

sărit de castă, din nevoe sau din interes. De aceea cuvântul preotului printre sectari, este și mai puțin convingător. În schimb, pentru laici sectarii sunt mult mai accesibili, mai ales că au nădejdea să-i prindă în mrejele lor. Ei pot intra și acolo unde preotul nu poate pătrunde nici decum sau nu poate pătrunde fără risc moral. Cu tact, cu răbdare și cu dragoste, ei pot pătrunde în inimi care altfel ar rămâne pentru totdeauna închise preotului. De pildă, laici pot pătrunde mai ușor în adunările sectarilor și acceștia li se desvâluie mai mult decât preotului de suflete. În plus, laicii — fiind răspândiți în toate sectoarele vieții obștești — pot mai ușor și mai frecvent lua și menține contactul cu sectarii. Iar atitudinea laicilor de creștini adevărați și activi, va fi un element de convingere în plus, pentru sectari.

Laici trebuie să umple toate goluri sau lipsuri din viața bisericească, când e vorba de stăpînirea sectarismului. Căci — în baza celor relevate mai sus — misionarismul laic este cel mai recomandat și mai eficace mijloc în lupta antisectară, în sensul că corespunde cel mai bine întru satisfacerea necesității convertirii sectarilor. Ca atare, angajarea laicilor în misionarismul antisectar nu-i numai justificată din punct de vedere teoretic doctrinal și practic, ci e totodată așa de necesară și de potrivită și eficace, încât nu poate fi înlocuită cu altceva.

Odată lămurită problema necesității ei, putem trece la a arăta care-i colaborarea laicilor în lupta antisectară. Ea se definește însă în cadrul general al misionarismului mirean. De aceea trebuie să arătăm mai întâi, care e natura și cadrul dogmatic-canonice al misionarismului laic.

(Va urma)

Dați-vă obolul vostru pentru cei încercați de soartă!



iane n'a înlăturat cu totul dezvoltarea ulterioară a țării: locuitorii de origine ai acestui pământ s'au adaptat condițiilor impuse de stăpânirea romană, fără a da ultimei tradițiile civilizației sale străvechi [pag. 10].

Se subliniază câteva constatări de ale profesorilor străini cu privire la adevărul istoric relativ la continuitatea daco-romană în Carpați. Năvălirile dela răsărit, deslănțuite asupra Daciei Traiane, n'au fost în stare să desrădăcineze pe Dacoromani din așezările lor, nici după ce administrația romană și legiunile s'au retras din această țară.

Cu veacul al VI-lea se ivesc elementele de origine slavă, cărmutle de jupani și cnezi mărunți în regiunile Daciei. Sub înfrăurirea lor s'a format, „probabil în cursul veacului VIII — IX”, cnezate și voievodate, amintite de anonimul cronicar, care pomenește pe *Gelu Românul* în pământul transilvan, și pe *Glad* în Bănat. Băstinașii Daciei au izbutit însă, până în veacul al XII-lea, să absoarbă total elementele slave din arcu carpat [pag. 14].

În legătură cu pătrunderea creștinismului în Dacia, și încreștinarea popoarelor în sud-estul european, se arată, că b. o. bulgarii au fost trecuți cu sila prin apa botezului [în sec. IX]; tot așa rușii [sec. 8], ca și maghiarii [sec. XI]; numai românii apar ca unicul popor, care a primit de bună voie Evanghelia lui Hristos [pag. 15].

2. *Voevodatul transilvan*. — Existența acestui voevodat se afirmă, în paginile studiului de față, cu o tărie necunoscută până acum în istoriografia ardeleană. „Documentele înfățișează Voevodatul transilvan cu o vechime de un veac și jumătate, iar cronicile chiar cu una de trei veacuri și jumătate mai adâncă, decât aceea a Voevodatului muntean din Sudul Carpaților”.

Voevodatul transilvan n'a fost creat — cum afirmă unii cercetători, — din partea regatului ungar; ci a fost organizat cu mult înainte de a fi pătruns elementele maghiare în teritoriul dintre Tisa și Carpați, unde maghiarii au găsit o veche organizație, identică în structura ei cu cea specific românească din Muntenia și Moldova [pag. 20].

Sub domnia voevodului *Iancu Huniade*, Ardealul s'a înălțat în istoria creștinătății la o culme ce n'a atins-o nici unul dintre regii Ungariei. De altfel, voevozii Transilvaniei căutau mai bucuroși să încheie legături politice cu voevodatele Muntenia și Moldova, decât cu regatul ungar care se găsea în preajma descompunerii și a catastrofei dela Mohaci (1526).

3. *Ca Principat și ca Mare Principat*. — După înfrângerea dela anul 1526, locul Voevodatului îl ia Principatul sub suzeranitatea otomană până la declarațiunea din Sibiu, în 9 Mai 1688, când această suzeranitate — relativ ocrătoare — este înlocuită cu suveranitatea habsburgică-austriacă.

La anul 1437 viața constituțională a Principatului transilvan își află talmăcirea în monstruoasa *Unțiune* încheiată între: Nobili, Secui și Sași, cu înlăturarea românilor, ajunși abia ca „tolerați” în pământul lor strămoșesc.

Dietele Ardealului din veacul al XVI-lea încuviințează dreptul de cetățenie luteranismului, calvinismului și unitarismului, alături de catolicism, ca religii „recepte” și dominante.

Curentul de reformă religioasă și năzuința de a stărpi unele obiceiuri vechi religioase la români, n'au fost încoronate de succes; dimpotrivă: un preot protestant se jăluiește într'un memoriu că credincioșii săi învață, în preajma Crăciunului, să cânte *colinde românești*, pe lângă toată truda de-a-i opri, ei însă spun că așa „au pomenit” din bătrâni (pag. 28).

În cursul celor două veacuri, al XVI-lea și al XVII-lea, sub influența reformei religioase, progresează tipăriturile românești și se organizează câteva școli.

De remarcat că în timpurile acelea Transilvania, Muntenia și Moldova au rămas în cele mai strânse legături, sub suzeranitate otomană și având aceeași orien-

tare politică, „în continuă vrăjmașie cu regatul Ungariei” (pag. 32).

Principatul transilvan, trăit pe vremea sultanilor într'un fel de semiindependență politică, ajunge, în urma slăbirii forțelor turcești, sub „protecțiunea” creștină-vieneză. Consolidarea acestei „protecții” a Transilvaniei anexată în 1688, avea să se facă prin răspândirea catolicismului, potrivit intereselor Curții împărătești: Transilvania avea să fie cărmuită de un guvernator, numit mai ales dintre generalii comandanți. (Samuul Brukenthal, sas lutheran, fusese guvernator al Ardealului, din 1774—1787, numai cu condiția de-a nu împiedeca răspândirea catolicismului în această țară [pag. 36].

Pentru a reaminti serviciile aduse de locuitorii ardeleni în lupta de apărare a creștinătății, crălasa Maria Terezia „din propriu îndemn” și „din deosebita ei bunăvoință”, față de Ardeal, a ridicat provincia aceasta a Imperiului la demnitatea și titlul de *Mare Principat*, în 1765.

Sporind prigonirile, produse de propaganda catolică, un mare număr de țărani pleacă în pribegie peste munți. Se constată în 1783, în urma informațiilor cerute de către Curtea din Viena, că numărul țărănilor refugiați în principate trece peste unsprezece mii de familii, care s'au așezat în Țara Românească, — nu numai de români ortodocși din Ardeal și Câmpia Aradului, ci și mase considerabile de sârbi și români (30.000) spre Rusia.

Ceice nu puteau pleca în pribegie, au izbucnit adeseori în răscoale sângeroase. Astfel veacul al XVIII-lea înregistrează un mare număr de răscoale împotriva regimului habsburgic.

S'au revoltat nu numai românii satelor, ci și sașii, apoi ungurii (sub Fr. Rákoczi), sârbi și români, ca și secui (pag. 40).

De altă parte, adevărat este că același regim a ținut să contribuie la progresul cultural în Marele Principat al Ardealului înființând și organizând școli de felurite categorii, dintre care amintim pe cele din regiunea nordică, chemate la viață în legătură cu regimentul II de grănițeri născuți, precum și în teritoriul regimentului I din sudul țării.

Unirea Transilvaniei cu regatul ungar nu putea fi problemă indiferentă pentru Curtea vieneză, care începea a se teme de o eventuală desmembrare a monarhiei habsburgilor. Atât împăratul Leopold II, cât și urmașul său Francisc II, mărturiseau că nu vor admite niciodată unirea Transilvaniei cu Ungaria.

(Declarație la fel făcuse, în 1861, și Francisc Iosif I, — ca în 1867 s'o uite).

Articolul de lege VII din 1791, — ca și decretul din 1765, — precizează că Transilvania, deși cărmuită de regele Ungariei, își păstrează totuși caracterul de „țară independentă” (pag. 41).

Se scoate la iveală neașteptata solidaritate politică românească, manifestată prin un vast și impunător memoriu, numit mai târziu de dușmanii poporului român *Supplex Libellus Valachorum*, — și înaintat Curții din Viena, care îl transmite dietei dela Clujul anului 1791.

Națiunea română, cu toate acestea n'a fost nici de astădată înălțată la rangul celor trei națiuni transilvane privilegiate.

Asupriți și de Austria, și de Ungaria stăpânită de curentul maghiarizării totale și cu orice mijloace, cărturarii ardeleni și bănațeni își găsesc teren de activitate ca refugiați în Moldova și Muntenia, unde răspândesc ideea de unitate națională-politică a țărilor locuite de români.

Studiul profesorului I. Lupaș se termină cu scurte și foarte nimerite caracterizări ale mișcărilor revoluționare din 1848—1849, urmate de absolutismul de un deceniu, și apoi de dualismul austro-ungar; — „problema transilvană a rămas însă — nerezolvată în timpul cărmuirii dualiste”. Legitimătatea acestei cărmuiri n'a fost recunoscută de majoritatea poporului ardelean.

Stăpânirile dela Budapesta s'au distins în toată vremea prin talentul de a se face urgisite: atât la români, cât și la sași și la sași. Secuii, ca să scape de „bună-

## Noul guvern

După câteva zile de frământări politice, se anunță din partea Președinției Consiliului de miniștri că s'a stabilit lista noului guvern, în următoarea compunere:

Dr. Petre Groza, președinte;  
Gh. Tătărescu, vicepreședinte și ministru de externe;  
Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul justiției;

Prof. Mihai Ralea, ministrul artelor;  
Prof. Gh. Nicolau, ministrul asistenței și Asigurărilor Sociale;

Ștefan Voitec, ministrul educației naționale;

Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor;

Lotar Rădăceanu, ministrul muncii;

Dumitru Alimănașteanu, ministrul finanțelor;

Ing. Petre Bejan, ministrul industriei și comerțului;

Teohari Georgescu, ministrul internelor;

Ing. Tudor Ionescu, ministrul minelor și al petrolului;

Romulus Zăroni, ministrul agriculturii și domeniilor;

Prof. Constantinescu-Iași, ministrul propagandei;

General Vasiliu Rășcanu, ministrul apărării naționale;

Prof. Dr. Dumitru Bagdasar, ministrul sănătății;

Anton Alexandrescu, ministrul operației;

Preot Constantin Burducea, ministrul cultelor.

Și 14 subsecretari de stat.

După constituirea guvernului, dl. Petre Groza a rostit următoarele cuvinte:

„Sânt fericit că Suveranul a înregistrat vocea poporului, și astfel Regele și poporul se găsesc pe linia actului istoric dela 23 August”.

În actualul cabinet Ardealul e reprezentat prin dnii Dr. Petru Groza și Romulus Zăroni. Ministerul naționalităților minoritare s'a transformat în subsecretariat de stat.

Partidul național-liberal și cel național-țărănesc nu au reprezentanți în guvernul nou; în schimb, consiliul a obținut colaborarea grupării dlui G. Tătărescu, reprezentată în cabinet prin 5 titulari de departamente și prin mai mulți subsecretari de stat. În total sânt 18 miniștri și 14 subsecretari de stat.

Prin instituirea unui preot la departamentul Cultelor guvernul democratic de azi își manifestă prețuirea ce o acordă credinței și Bisericii Neamului.

Urăm noului guvern spor la lucru.

## POȘTA REDACȚIEI

Pr. I. I. în Bl.-Pl. S'a publicat în Nr. 8 din 18 Februar 1945.

tăție” fraților lor din Ungaria, au emigrat, în veacul al XIX, cu mii în Regatul român, astfel că un istoriograf ungar mai nou, Málnassy, mărturisește adevărul, că unirea Ungariei cu Transilvania a pricinuit acestuia din urmă, în curs de 50 de ani, cu mult mai multă pagubă decât folos (pag. 51).

Stăpânind Ardealul în întregime, se garantează României situația și puterea de rezistență, ca să-și poată împlini misiunea de interes general european, — o spun astăzi și specialiștii străini de neamul nostru.

Eminentul nostru istoric, profesorul I. Lupaș, ni-a dăruit, în studiul său, o justă și impresionantă loană a frământărilor din mult sbuciumatul trecut al Ardealului de ieri și de astăzi, evocând figurile oamenilor de seamă ai vremii. Autorul, biruind numeroase și felurite piedici, a reușit să învedereze toate vitregiile sorții unei țărișoare scumpe ori căru român, care vrea să cunoască modul cum s'au țesut fazele istorice în evoluția constituțională a Transilvaniei noastre, reîntegrate în cadrele statului român.

e. h.

## ULTIMA ORĂ

La încheierea numărului acestuia al foii noastre, aflăm imbu-curătoare veste că începând de azi 10 I. c., administrația Guvernului regal român se instalează în Ardealul de Nord. Un schimb de telegrame care a avut loc între Guvernul nostru și Mareșalul Stalin, a perfectat astfel cunoscuta prevedere a Convenției de armistițiu ce am încheiat-o cu Națiunile Unite.

Eliberat de viteaza Armată roșie în cooperare cu bravele unități ale Armatei române, Ardealul de Nord este acum reîntegrat în patrimoniul străbun, după mai bine de patru ani de mucenicie.

Sufletele noastre vibrează de bucurie în această zi de sărbătoare, îndreptând un gând de caldă recunoștință către toți cei ce s'au jertfit pentru izbândirea acestei năzuinți.

## INFORMAȚIUNI

Cărți pentru răniți. Spre ușurarea suferințelor ostașilor răniți din spitale Marele Stat Major apelează către toate edițiile și către toate persoanele care au cărți și reviste, să le doneze pe seama celor răniți.

Deportați. În București s'a întemeiat în cadrul Crucii Roșii din România, o secție specială cu misiunea de a căuta deportații în teritoriile eliberate și de a stabili legăturile cu rudele și forurile ce-i protejază.

Conferință preoțească s'a ținut de curând la *Petroșani*, unde s'a întrunit preoțimea noastră din Valea Jiului, sub președinția părintelui protopop *Ioan Duma*. Păr. M. Păun Jura a citit, în continuare, lucrarea sa despre „Tolstoi și tolstolism”. Conferința a stabilit apoi toate cercurile pe anul 1945, în parohiile protopopiatului.

Noul regim al făinei și al pâinii va intra, în curând, în vigoare, după cum anunță subsecretariatul de stat al aprovizionării. Se va extrage din grâu numai făina integrală, din care va fi făcută pâinea. Rația zilnică este de 300 grame.

## STIRI LOCALE

Predică în Catedrala din Sibiu

Duminecă, în 11 Martie 1945, servesc: Protop. Mihail Neagu, duhovnicul Nicodim Belea și prof. Dumitru Calugăr; diaconii: Ioan Cîrcov și Dr. Emilian Vasilescu. — Predică: duhov. Nicodim Belea. — La Oastea Domnului predică: Pr. Ioan Albu, dela parohia Sibiu — Iosefin.

Conferință publică. Despre puterile nevăzute ale Franței, va vorbi dl prof. univ. D. D. Roșca, în sala prefecturii județului Sibiu, Duminecă în 11 I. c., ora 16. Intrarea liberă.

[11] 2—3

## Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II *Bobohalma* din Prot. Târnava-Târnăveni, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Teleg. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela Stat conform calificăției;
2. Casă parohială cu dependințe și grădină de 1800 st. p.
3. Sesiune parohială 32 jugăre din care 26 jug. veche.
4. Stola uzitată în parohie.

Concurenții își vor trimite cererile împreunate cu actele prevăzute în regulamentul parohial și încuviințarea de candidatură dela I. P. Sf. Mitropolit, Oficiului protopopesco ortodox român în Târnăveni și, cu încuviințarea subsemnatului, se vor prezenta în parohie.

Târnăveni, la 12 Februarie 1945. Oficiul protopopesco ort. rom. Târnăveni în înțelegere cu Consiliul parohial

Gheorghe Oprean  
protopop